

شماره: مپ/ ۳۷۳

تاریخ: ۱۳۸۰/۴/۱۸

«بسمه تعالی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانکهای تجاری و تخصصی
ارسال گردید.

پیرو بخشنامه شماره ۶۰/۱۲۰۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ اداره سیاستها و مقررات ارزی این بانک، به

پیوست "دستورالعمل حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی" ارسال میگردد.

خواهشمند است دستور فرمایند دستورالعمل مذکور در اسرع وقت جهت اجراء به کلیه واحدهای

ذیربط آن بانک ابلاغ شود. /ص

مدیریت کل نظارت بر بانکها و موسسات اعتباری

اداره مطالعات و مقررات بانکی

محمود مرتضوی

بهرام فیض زرین قلم

۳۸۱۶

۱۶-۱۶۱۵

بسمه تعالی

دستورالعمل حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی
موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۲۰۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ اداره سیاستها و مقررات ارزی

فهرست

الف- مرحله انعقاد قرارداد بانک با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور:

ب- مرحله دریافت تسهیلات توسط بانک از محل حساب ذخیره ارزی:

ج- تسهیلات اعطایی به ارز به خریداران کالاها و خدمات ایران در خارج از کشور:

ج-۱) مرحله انعقاد قرارداد بانک با خریدار خارجی:

ج-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی به خریدار خارجی:

ج-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

ج-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

ج-۳) مرحله وصول اقساط از خریدار خارجی و انتقال آن به حساب ذخیره ارزی:

ج-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد اقساط معوق و انتقال ۵۰٪ آن به حساب ذخیره ارزی:

ج-۵) مرحله انتقال بدهی معوق خریدار خارجی به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز...:

د- تسهیلات اعطایی به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات:

د-۱) عملیات حسابداری در شعبه:

د-۱-۱) مرحله انعقاد قرارداد:

د-۱-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی:

د-۱-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

فهرست

د-۱-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

د-۱-۳) مرحله بازپرداخت تسهیلات (Repayment period):

د-۱-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد در صورت تاخیر در پرداخت اقساط:

د-۱-۵) مرحله انتقال بدهی معوق مشتریان به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز:

د-۲) عملیات حسابداری در اداره مرکزی:

د-۲-۱) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت کارمزد تعهد:

د-۲-۲) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت ۴/۵٪ سهم سود بانک از محل

تسهیلات اعطایی به ارز:

د-۲-۳) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت ۳٪ سهم سود دولت از محل

تسهیلات اعطایی به ارز:

د-۲-۴) نحوه ثبت اسناد رسیده از شعب بابت ۸/۵٪ کارمزد دیرکرد اقساط معوق:

د-۲-۵) مرحله انتقال اقساط وصولی (از اصل و ۳٪ سهم دولت) به حساب ذخیره ارزی:

د-۲-۶) مرحله انتقال کارمزد دیرکرد اقساط معوق (سهم دولت) به حساب ذخیره ارزی:

د-۳) تفکیک تسهیلات اعطایی به عقود اسلامی در حسابهای معین:

هـ - ثبت وثایق و تضمینات در حسابهای انتظامی مربوطه:

و - ابلاغ سرفصل های جدید توسط اداره اطلاعات بانکی:

ز - استفاده از نرخ فروشی ارز شناور جهت ثبت ریالی:

بسمه تعالی

دستورالعمل حسابداری مربوط به اعطای تسهیلات ارزی از محل حساب ذخیره ارزی
موضوع بخشنامه شماره ۶۰/۱۲۰۷ مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۲۵ اداره سیاستها و مقررات ارزی

الف- مرحله انعقاد قرارداد بانک با سازمان مدیریت و برنامه ریزی کشور:

بد: حساب انتظامی قراردادها (بمبلغ ۱ ریال)

بس: طرف حسابهای انتظامی (بمبلغ ۱ ریال)

در صورت عدم انعقاد قرارداد متقابل با مشتری ظرف مهلت سه ماهه بایستی هر ششماه یکبار به نسبت مانده تعهد شده قرارداد هزینه تعهدی معادل — درصد در سال محاسبه و ضمن صدور دستور پرداخت و اسناد حسابداری ذیل به حساب ذخیره ارزی منظور گردد:

بد: حساب کارمزد پرداختی

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد شعب خارج (جهت واریز به حساب ذخیره ارزی)

ب- مرحله دریافت تسهیلات توسط بانک از محل حساب ذخیره ارزی:

با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار سند حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب تسهیلات دریافتی بانک از محل حساب ذخیره ارزی

ج- تسهیلات اعطایی به ارزیه خریداران کالاها و خدمات ایران در خارج از کشور (Buyers Credit)

ج-۱) مرحله انعقاد قرارداد بانک با خریدار خارجی:

بد: حساب انتظامی قراردادها (بمبلغ ۱ ریال)

بس: طرف حسابهای انتظامی (بمبلغ ۱ ریال)

بعد از انقضای مدت ۳ ماه از تاریخ انعقاد قرارداد، در صورت عدم استفاده خریدار از تسهیلات مورد نظر به نسبت مانده تعهد شده استفاده نشده (امضای قرارداد با مشتری تعهد محسوب میشود) هزینه تعهد بمیزان —

درصد در سال و هر ششماه یکبار محاسبه و از خریدار خارجی وصول خواهد شد. با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار اسناد حسابداری زیر صادر می گردد:

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب کارمزد تعهد دریافتی از محل تسهیلات اعطائی به ارز

ج-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی به خریدار خارجی:

ج-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

در این مرحله ضمن احتساب سود و تعیین میزان اقساط و صدور دستور پرداخت جهت واریز مبلغ تسهیلات

درخواستی به حساب خریدار خارجی اسناد حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز (بمیزان اصل + سود کل دوره)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) بمیزان اصل تسهیلات

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۳٪ سهم سود سالهای آتی دولت)

ج-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال):

در این مرحله طی دوره استفاده از تسهیلات "Disbursement" (حداکثر ۳ سال) با صدور هر دستور

پرداخت جهت واریز مبلغ تسهیلات درخواستی به حساب خریدار خارجی اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت به ارز (بمیزان مبلغ دستور پرداخت)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) بمیزان مبلغ دستور پرداخت

بعد از اتمام دوره استفاده از تسهیلات و شروع دوره بازپرداخت "Repayment Period" ضمن احتساب

سود دوره استفاده و دوره بازپرداخت و همچنین تعیین تعداد، میزان و سررسید اقساط و ابلاغ آن به تسهیلات

گیرنده، اسناد حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت به ارز (بمیزان سود دوره استفاده و بازپرداخت)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت)

ج-۳) مرحله وصول اقساط از خریدار خارجی و انتقال آن به حساب ذخیره ارزی:

با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار، مربوط به وصول وجه اقساط، اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد.

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز یا میان مدت به ارز (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک مربوط به قسط دریافتی)

بس: حساب سود دریافتی (به ارز) از محل تسهیلات اعطائی به ارز

بد: سود سالهای آینده - تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

بد: حساب تسهیلات دریافتی بانک از محل حساب ذخیره ارزی (بمیزان ۷/۵٪ سهم سود بانک دولت - مبلغ قسط)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی) جهت واریز به حساب

ذخیره ارزی

توجه: در این مرحله ضمن صدور سند حسابداری مذکور همزمان دستور پرداخت انتقال وجه به حساب ذخیره ارزی صادر خواهد شد.

ج-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد اقساط معوق و انتقال ۵۰٪ آن به حساب ذخیره ارزی:

با دریافت اعلامیه بستانکار کارگزار، اسناد حسابداری زیر صادر می شود:

بد: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج یا بانکهای خارجی)

بس: حساب وجه التزام دریافتی به ارز از محل تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

بس: حساب بستانکاران موقت به ارز (بابت کارمزد دیرکرد سهم دولت بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

هنگام انتقال ۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت ضمن صدور دستور پرداخت:

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی

ج-۵) مرحله انتقال بدهی معوق خریدار خارجی به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارز (در صورت عدم پرداخت بموقع از طرف متقاضی):

در صورت عدم وصول اقساط و عدم حصول نتیجه از پیگیریهای اولیه جهت وصول طلب، اسناد حسابداری

ذیل صادر و همزمان اقدامات حقوقی معمول خواهد شد:

بد: حساب مطالبات معوق تسهیلات اعطائی به ارز.

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز / میان مدت به ارز.

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین.

بس: حساب سود معوق تسهیلات اعطائی به ارز (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین.

اضافه می نماید در پایان عملیات وصول و تسویه کامل بدهی، سند انتظامی قرارداد (موضوع بند ۳) برگشت خواهد شد.

د- تسهیلات اعطایی به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات

د-۱) عملیات حسابداری در شعبه:

د-۱-۱) مرحله انعقاد قرارداد:

بد: حساب انتظامی قراردادها (بمبلغ ۱ ریال)

بس: طرف حسابهای انتظامی (بمبلغ ۱ ریال)

بعد از گذشت ۳ ماه از تاریخ انعقاد قرارداد با دریافت اطلاعات لازم از شعبه نسبت به مانده تعهد شده استفاده نشده، (امضای قرارداد یا مشتری تعهد محسوب میشود) تسهیلات هزینه تعهد به میزان — درصد در سال هر ششماه یکبار توسط اداره مرکزی محاسبه و جهت وصول و صدور اسناد حسابداری ذیل به شعبه اعلام خواهد شد.

بد: حساب ارزی مشتری

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی بابت کامزد تعهد دریافتی به ارز

د-۱-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی:

د-۱-۲-۱) مرحله اعطای تسهیلات ارزی کوتاه مدت (کمتر از یکسال):

در این مرحله با دریافت هر سری اسناد حمل اعتبارات اسنادی گشایش یافته اسناد حسابداری زیر صادر

خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز (بمیزان مبلغ اسناد حمل + سود کل دوره)

بس: حساب سودسالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۴/۵٪ + سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارزش (بمیزان ۳٪ + سهم سود دولت)

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی (بمیزان مبلغ اسناد حمل به ارزش)

د-۱-۲-۲) مرحله اعطای تسهیلات ارزی میان مدت (حداکثر ۳ سال)

در این مرحله برای هر سری اسناد حمل که طی دوره استفاده از تسهیلات (Disbursement Period)

(حداکثر ۳ سال) به شعبه واصل میگردد، اسناد حسابداری زیر صادر خواهد شد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت به ارزش (به میزان مبلغ اسناد حمل)

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی (به میزان اسناد حمل به ارزش)

در پایان دوره استفاده از تسهیلات و شروع دوره بازپرداخت (Repayment Period) ضمن دریافت

اطلاعات مربوط به میزان سود دوره استفاده و بازپرداخت تسهیلات و همچنین میزان اقساط دوره بازپرداخت از

اداره مرکزی، اسناد حسابداری زیر صادر میگردد:

بد: حساب تسهیلات اعطائی میان مدت به ارزش (به میزان جمع سود دوره های استفاده و بازپرداخت تسهیلات)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارزش (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک)

بس: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارزش (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت)

د-۱-۳) مرحله بازپرداخت تسهیلات (Repayment Period):

با وصول هریک از اقساط در این مرحله اسناد حسابداری زیر صادر میشود:

بد: حساب ارزی مشتری.

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارزش / یا میان مدت به ارزش (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارزش (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود بانک مربوط به قسط دریافتی)

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی (بمیزان ۴/۵٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارزش (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی (بمیزان ۳٪ سهم سود دولت مربوط به قسط دریافتی)

د-۱-۴) مرحله دریافت کارمزد دیرکرد در صورت تاخیر در پرداخت اقساط:

بد: حساب ارزی مشتری (به میزان ۸/۵٪ مبلغ قسط نسبت به مدت تاخیر در پرداخت)

بس: حساب مرکز - اداره مرکزی (بمیزان ۸/۵٪ مبلغ قسط نسبت به مدت تاخیر در پرداخت)

د-۱-۵) مرحله انتقال بدهی معوق مشتریان به حساب مطالبات معوق تسهیلات به ارزش:

در صورت عدم وصول اقساط و عدم حصول نتیجه از پیگیریهای اولیه بدهی مشتریان بایستی با صدور اسناد حسابداری زیر به حساب مطالبات معوق منتقل و همزمان اقدامات حقوقی جهت وصول طلب بعمل آید:

بد: حساب مطالبات معوق تسهیلات اعطائی به ارز

بس: حساب تسهیلات اعطائی کوتاه مدت به ارز / میان مدت به ارز (حسب مورد)

بد: حساب سود سالهای آینده تسهیلات اعطائی به ارز (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین

بس: حساب سود معوق تسهیلات اعطائی به ارز (۴/۵٪ سهم سود بانک + ۳٪ سهم سود دولت) به تفکیک در دفاتر معین

ضمناً در پایان مرحله وصول و تسویه مطالبات، سند انتظامی قرارداد (موضوع سند حسابداری بند ۱-۴) برگشت خواهد شد.

د-۲) عملیات حسابداری در اداره مرکزی:

د-۲-۱) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت کارمزد تعهد:

بد: حساب مرکز - اسناد وارده

بس: حساب کارمزد تعهد دریافتی از محل تسهیلات اعطائی به ارز

د-۲-۲) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت ۴/۵٪ سهم سود بانک از محل تسهیلات اعطائی به ارز:

بد: حساب مرکز - اسناد وارده

بس: حساب سود دریافتی از محل تسهیلات اعطائی به ارز

د-۲-۳) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت ۳٪ سهم سود دولت از محل تسهیلات اعطائی به ارز:

بد: حساب مرکز - اسناد وارده

بس: حساب بستانکاران موقت به ارز (۳٪ سهم سود دولت) - تحت معین جداگانه ثبت گردد.

د-۲-۴) نحوه ثبت اسناد حسابداری رسیده از شعب بابت ۸/۵٪ کارمزد دیرکرد اقساط معوق:

بد: حساب مرکز - اسناد وارده

بس: حساب وجه التزام دریافتی از محل تسهیلات اعطائی به ارز (بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

بس: حساب بستانکاران موقت به ارز (کارمزد دیرکرد سهم دولت بمیزان ۵۰٪ کارمزد دریافتی)

د-۲-۵) مرحله انتقال اقساط وصولی (اصل و ۳٪ سهم سود دولت) به حساب ذخیره ارزی:

اسناد حسابداری زیر همزمان با دستور پرداخت صادر میشود:

بد: حساب تسهیلات دریافتی از محل حساب ذخیره ارزی (معادل: سهم سود بانک و دولت - مبلغ اقساط وصولی شعب)

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (بابت ۳٪ سهم سود دولت)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی.

توجه: در این مقطع لازمست معادل ۳٪ منابع مصرفی بانک از تاریخ اعطاء تسهیلات به مشتری تا زمان دریافت تسهیلات از بانک مرکزی محاسبه و قبل از انتقال سهم سود دولت از همین محل تامین و با صدور اسناد حسابداری زیر به حساب سود بانک منظور گردد.

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (۳٪ سهم سود دولت)

بس: حساب سود دریافتی از محل تسهیلات اعطائی به ارز.

بدیهی است در صورت عدم تکافوی وجه لازم در حساب بستانکاران موقت به ارز (۳٪ سهم سود دولت)

مابه التفاوت در مراحل بعدی وصول اقساط از حساب مذکور تامین خواهد شد.

د-۲-۶) مرحله انتقال کارمزد دیرکرد اقساط معوق (سهم دولت) به حساب ذخیره ارزی:

در این مرحله نیز همزمان با صدور دستور پرداخت، اسناد حسابداری زیر صادر میگردد:

بد: حساب بستانکاران موقت به ارز (۵۰٪ کارمزد دیرکرد سهم دولت)

بس: حساب سپرده های ارزی دیداری نزد کارگزاران (شعب خارج) جهت واریز به حساب ذخیره ارزی

د-۳) اعطای تسهیلات به ارز به واردکنندگان کالا و خدمات، حسب مورد در قالب عقود فروش اقساطی و جعاله صورت می پذیرد و اسناد حسابداری حسابهای مربوطه در این دستورالعمل بایستی تحت عنوان فروش اقساطی و جعاله از محل حساب ذخیره ارزی در دفاتر معین ثبت گردد.

ه) بدیهی است در صورت دریافت وثایق و تضمینات عملیات مربوط طبق روشهای متداول بانکها در حسابهای انتظامی مربوطه ثبت و شناسایی گردد.

و) سرفصل های جدید مورد نیاز توسط اداره اطلاعات بانکی به آن بانک ابلاغ خواهد شد.

ز) بدیهی است ثبت ریالی حسابداری کلیه اقلام ارزی مندرج در این دستورالعمل براساس نرخ فروش ارز شناور (درخصوص دلار ۱۷۵۵ ریال) اعلام شده توسط بانک مرکزی صورت خواهد پذیرفت.